

Snabbspåret genom

GAMLA TESTAMENTET

Del 2

Bibelläsningplan 2 april – 22 maj 2018

Kyrkan vid Brommaplan

Gamla testamentet snabbspåret del två

Nu fortsätter vi följa Israels folk i öknen på väg mot löfteslandet. Vi läser vissa delar av 4 Mosebok, slutet av 5 Mosebok och vissa delar av Josua bok, som handlar om när folket börjar inta landet. Som vanligt hoppas vi att läsningen ska beröra, väcka tankar, frågor, handling, liv och samtal. Vissa texter/teman kommer att tas upp på våra gudstjänster

och samlingar. I slutet av häftet finns en kortfattad beskrivning av hur Snabbspåret fortsätter genom Gamla testamentet, om du på egen hand vill läsa fortsättningen.

*Ann Signhildsdotter Westblom
och Klas Eriksson, mars 2018*

Så här kan du göra för att bli stilla

- Andas lugnt och djupt några gånger. Andas ut oro, stress, krav... Andas in Guds frid, kraft, glädje...
- Bed att Gud leder din bön och bibelläsning
- Läs texten, gärna ett par gånger.
- Notera dina tankar i det här häftet eller i en anteckningsbok.
Om du vill kan du ta hjälp av följande frågor när du läser och ber.

Uppmuntran. Vad i texten ger dig uppmuntran, inspiration, hopp, tröst?

Undervisning. Vad lär du dig från texten, om dig själv, relationer, bön, tro m.m.

Utmaning. Vad i texten utmanar dig till handling? Vad kallas du att göra?

Undvika. Visar något i texten på handlingar, värderingar, tankemönster som du bör undvika?

Förslag på daglig överlåtelsebön

DU som ville mitt liv och har skapat mig efter din vilja –
allt i mig känner du och omsluter med ömhet:
det svaga likaväl som det starka
det sjuka likaväl som det friska.

Därför överlämnar jag mig åt dig utan fruktan och förbehåll.
Som ett lerkärl lämnar jag mig i dina händer.
Fyll mig med ditt goda så att jag blir till välsignelse.

Jag prisar din vishet
du som tar till dig det svaga och skadade
och lägger din skatt i bräckliga lerkärl.

Margareta Melin

Att läsa Gamla testamentet

Hur ska vi förstå dessa gamla och ofta svår tolkade texter? Vad kan vi ta till oss från dem? Det är omöjligt att kortfattat svara på detta men här kommer några tankar att ta med in i läsningen. Tänk på att:

- Bibeln är en tidlös bok. Den är Guds ord till människor i alla tider och i alla kulturer. Det innebär att det som kan förefalla konstigt och helt irrelevant för oss i vår kultur kan vara viktigt och uppbyggligt för människor som lever i en annan kultur eller i en annan tid.

- Gamla testamentet innehåller det man brukar kalla en progressiv uppenbarelse. Det vill säga, vart efter tiden går blir det mer och mer uppenbart vem Gud är. Det betyder att Abraham i någon mening visste mindre om Gud än profeten Jesaja som levde flera hundra år senare och

profeterade om att Gud en gång skulle sända Messias. När vi sedan kommer till Nya testamentet blir det tydligt att Guds slutliga uppenbarelse och vilja blir synlig i Jesus ord och liv. Paulus skriver att hela den gudomliga fullheten förkroppsligats och tagit sin boning i Jesus (Kol 2:9) och att allt vad Gud är och vill, har sammanfattats i Kristus (Ef 1:9-10). Se även Joh 1:14, 18, Hebr 1:1-4.

- Jesus själv säger att Gamla testamentet är Guds ord men att det bara blir begripligt i ljuset av vem han är och vad han har gjort. Han säger t.ex. i bergspredikan att han inte har kommit för att upphäva lagen och profeterna utan för att uppfylla dem (Matt 5:17). Jesus säger också att hela Gamla testamentet djupast sett pekar på vem Gud är i Jesus Kristus, se Luk 24:25-27. Det här betyder t.ex. att vi som läsare kan distansera oss lite

från de svåra texter där Gud tycks stå bakom krig, våld, rasism, osunda maktstrukturer m.m. Guds slutliga vilja finns i Kristus.

- Gud är en Gud som talar in i historien och kommunicerar på det sätt som är möjligt och begripligt i den tid och kultur där händelserna utspelar sig. Detta kan vara en förklaring till att Gud ibland tycks involverad i krig och annat som vi inte tycker stämmer med Guds kärlek. Gud "måste" i någon mening verka på det sätt som fungerar och är begripligt i den tiden och kulturen.

En slutats inför läsningen av Gamla testamentet kan vara att det kanske lär oss mer om människors erfarenheter, reaktioner, tankar och känslor genom de händelser som beskrivs, än att vi ska dra teologiska slutsatser av vem Gud är och

vad Gud vill.

En annan slutsats kan vara att händelser i Gamla testamentet ibland kastar ljus över andliga sanningar och principer som finns i Nya testamentet. Så är det t.ex. med Hebreerbrevets utläggningar som hjälper oss att förstå den djupa innebörden i Gamla testamentets offer-system. Paulus uppmuntrar oss också att se händelserna i Gamla testamentet som bilder och symboler för det Gud vill göra i våra liv, se t.ex. 1 Kor 10:1-11.

Vecka 14

Israels folk har nu nått fram till Kadesh (se kartan sidan 8-9). Det var i det området som folket höll till under större delen av de 40 åren i öknen. Folkets rädsla och klagan omkring mat och vatten fortsätter (20:3-5, 21:4-5,16) och även skönmålningen av hur bra det hade var i Egypten. Mose svar är som alltid att vända sig till Gud (20:6, 21:7-8) och igen sker ett under - det kommer vatten ur en klippa. När de klagar över maten, sänder Gud giftormar in i lägret. Mose förbön blir ett skydd för folket och Herren säger åt Mose att sätta upp en kopparorm i lägret. Då räcker det med att titta på denna så får de ormbitna leva. Den bilden syftar, enligt Joh 3:13-17, på när Jesus hängdes upp på korset och gav frälsning.

Slutet på ökenvandringen närmar sig och Israels folk måste nu konfronteras med folken som de möter på väg till Kanaan. De får inte tillåtelse av kungen i Edom att tåga genom hans land (20:18-21) trots att det är ett broderfolk (Edom var Esaus avkomlingar 1 Mos 25:20-34).

Däremot lyckas de besegra kanaanéerna (21:3), Sichon, amoréernas kung (21:21-25) och Og, kungen i Bashan (21:33-35).

Mose syskon Mirjam och Aron dör (20:1, 22-29). När Aron dör övertar hans son Elasar rollen som präst. I kap 22 dyker den mystiska Bileam upp. Han är en siare/profet som Balak, kungen i Moab försöker utnyttja mot Israel.

Veckans tanke

I öknen mötte Israels folk motgångar och de tvivlade och klagade. Folkets tålmod, tro och tillit prövades om och om igen. Men det var också i öknen som Gud gjorde under och uppenbarade sig tydligt för dem. Så är det också för oss. Det är i våra ökensituationer som vi fostras och slipas. Våra motgångar kan göra oss klagande, bittra och besvikna, men med Guds nåd kan de också leda oss närmare Gud så att vår tro och tillit kan växa genom våra motgångar.

Veckans bön

Gud, tack för din trofasthet. Tack för att du finns nära mig också i öknen. Gud, fostra mig och hjälp mig att lita på din nåd och trofasthet - även i motgångar. Amen

2 april 4 Mos 20:1-13

3 april 4 Mos 20:14-29

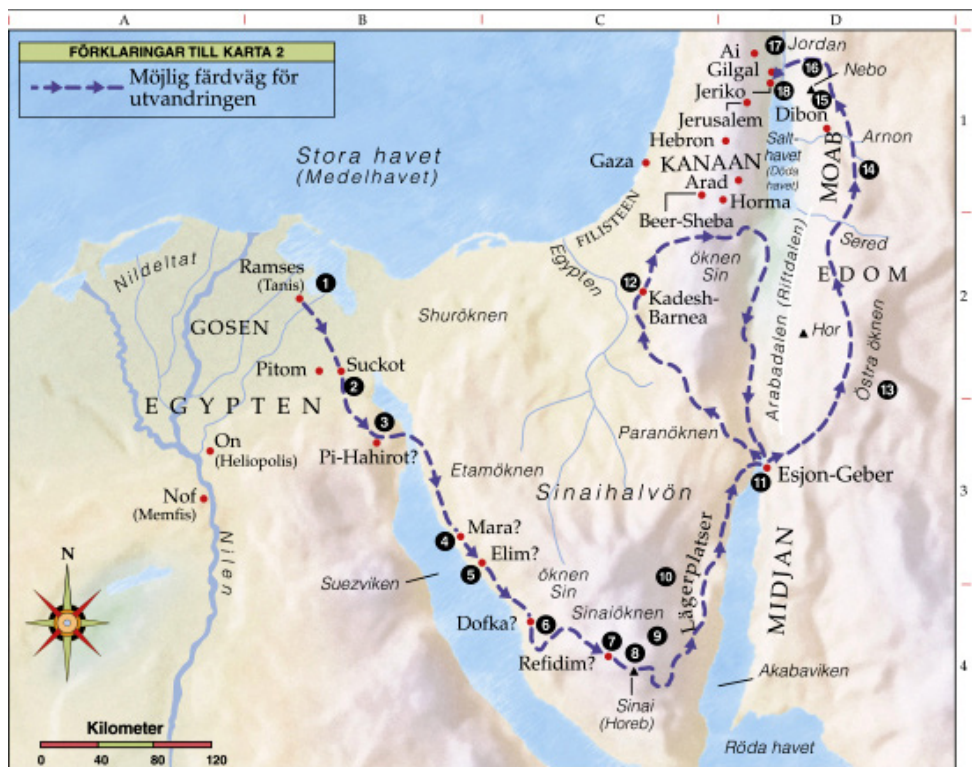
4 april 4 Mos 21:1-9

5 april 4 Mos 21:10-20

6 april 4 Mos 21:21-35

7 april 4 Mos 22:1-12

8 april 4 Mos 22:13-20

1. Ramses Israel blev utdrivna från Egypten (2 Mos 12; 4 Mos 33:5).
2. Suckot Sedan hebreerna brutit upp från denna första lägerplats följde Herren dem i en molnstod om dagen och i en eldstod om natten (2 Mos 13:20–22).
3. Pi-Hahiroth Israel gick genom Röda havet (2 Mos 14; 4 Mos 33:8).
4. Mara Herren gjorde vattnet i Mara hälsosamt (2 Mos 15:23–26).
5. Elim Israel slog läger vid 12 vattenkällor (2 Mos 15:27).
6. Öknens Sin Herren sände manna och vaktlar som föda åt Israel (2 Mos 16).
7. Refidim Israel kämpade mot Amalek (2 Mos 17:8–16).
8. Berget Sinai (Horeb eller Jebel Musa) Herren uppenbarade de tio budorden (2 Mos 19–20).
9. Sinaiöknens Israel tillverkade tabernaklet (2 Mos 25–30).
10. Lägerplatser Sjuttio äldster kallades att hjälpa Mose styra folket (4 Mos 11:16–17).
11. Esjon-Geber Israel passerade fredligt genom Esaus och Ammons landområden (5 Mos 2).
12. Kadesh-Barnea Mose sände spjåkare in i det utlovade landet; Israel gjorde uppror och lyckades inte ta sig in i landet; Kadesh fungerade under många år som Israels huvudläger (4 Mos 13:1–3, 17–33; 14; 32:8; 5 Mos 2:14).
13. Östliga öknens Israel undgick stridigheter med Edom och Moab (4 Mos 20:14–21; 22–24).
14. Arnonfloden Israel utrotade de amoreer som stred mot dem (5 Mos 2:24–37).
15. Berget Nebo Mose såg det utlovade landet (5 Mos 34:1–4). Mose höll sina sista tre tal (5 Mos 1–32).
16. Moabs slättland Herren uppmanade Israel dela upp landet och driva bort in vånarna (4 Mos 33:50–56).
17. Jordanfloden Israel gick torrskodda över Jordanfloden. Tolv stenar från Jordans botten ställdes upp i närheten av Gilgal som ett minnesmärke över att Jordans vatten hade delats (Jos 3–5:1).
18. Jeriko Israels barn intog och ödelade staden (Jos 6).

Vecka 15

Bileam var en arameisk siare som kung Balak sände ut för att förbanna de inkräktande israelerna. Gud ställde en ängel i vägen för Bileam när han kom ridande på sin åsna. När Bileam försökte tvinga djuret att passera öppnade Gud åsnans mun, som förebrår honom för att han slår henne – och då får siaren en tankeställare... Bileam tar initialt betalt för att förmedla sitt budskap, men hela fyra gånger sjunger han siarsånger om Guds välsignelser istället för de beställda förbannelserna, vilket gör att han kommer i konflikt med sin uppdragsgivare.

Vi kan läsa hänvisningar om Bileam både i GT och NT (Jos 24:9-10, Neh 13:1-4, Mika 6:5, 2 Petr. 2:15-22, Jud 11) där den här berättelsen återges, men det utfärdas också varningar för att lyssna på trollkarlar, siare och spåmän (2 Krön 2:6). Vi varnas också för följderna av att sprida falska budskap. Han skildras både som lydig profet och bedragare och avgudadyrkare i texterna om honom.

Välsignelse i bibliskt språkbruk innebär ett kraftflöde som inte kan återkallas (1 Mos 27:33-38) eller styras av viljan.

Den är jämförlig med ett mäktigt vapen och liknar i det avseendet förbannelsen. Herrns välsignelse beskrivs ofta som en direkt gåva av honom själv. Men den kan förmedlas av människor (t.ex. föräldrar, präster och profeter) genom en högtidligt utsagd försäkran. Välsignelse innebär i GT en kraft vars yttring är välgång på livets alla områden, t.ex. hälsa, rikedom och många barn (1 Mos 24:35, 5 Mos 28:3-8, Ps 107:38). Men välsignelsens källa är alltid Gud och dess yttersta villkor är ett gott förhållande till honom. (Källa Svenska bibelsällskapet)

Veckans tanke

Vi måste noga pröva både ord och handling hos den som erbjuder andlig hjälp eller talar med auktoritet (1 Thess 5:19-22, 1 Joh 4:1-3). Det verkar främmande att Gud skulle använda en man som Bileam, men Gud kan använda vad som helst eller vem som helst för att genomföra sina planer.

Veckans bön

Gud, gör mig klarsynt. Visa mig din väg och gör mig villig att vandra den. Amen

9 april 4 Mos 22:21-30

10 april 4 Mos 22:31-40

11 april 4 Mos 22:41-23:10

12 april 4 Mos 23:11-24

13 april 4 Mos 23:25-24:9

14 april 4 Mos 24:10-25

15 april 5 Mos 30:1-10

Vecka 16

Mose liv går mot sitt slut och han lägger nu hela sitt hjärta i ett sista tal. Han vädjar (29: 2-15), han varnar (29:16-28) och han uppmuntrar (30:1-14). Budskapet inför det nya livet som bofast folk i landet är klart och tydligt. Om folket lyssnar till Guds ord och lyder, kommer de att välsignas och det kommer att gå dem väl. Om de väljer olydnad och förleds att dyrka andra gudar, kommer de att drabbas av förbannelse (30:15-18, 32:46-47)

5 Mos 30 innehåller två tydliga kopplingar till Nya testamentet. För det första att lydnaden mot Gud bara kan fungera om omskärnelsen även berör hjärtat (30:6), som enligt Paulus är skeendet i dopet (Fil 3:3, Kol 2:11-12). För det andra att lagen och budorden inte är långt borta eller ouppnåeliga. De är nära i hjärtat (30:11-14) och är enligt Paulus budskapet om Kristus (Rom 10:6-10).

Nu är det Josua, en av de tolv personer som bespejade landet, som ska bli folkets ledare (31:4-8, 14-15, 34:9). Josua har kvalificerat sig som ledare genom att han (och Kalev) var de enda som litade på Gud och trodde på Guds ord och löften (2 Mos 14:6-10) när folket skulle erövra landet. Gud lovar att vara med Josua och ge honom framgång, men det framgår också, redan innan uppdraget är påbörjats, att det kommer bli svårt. På ett flertal ställen i dessa sista kapitler, sägs att Israels folk kommer att vara olydiga och trotsiga mot Gud. För att inpränta vikten av folkets lydnad, skri-

ver Mose en sång (kap 32) och ber om Guds välsignelse över folkets¹² stammar (kap 33). Femte Mosebok slutar med att Mose dör uppe på berget Nebo (karta sid...). Där får han se in i löfteslandet, men han får själv aldrig komma in i landet. För oss kan det vara svårt att förstå varför Mose inte fick komma in i landet. Han som var en så god och trofast Guds tjänare och ledare. En orsak var enligt 4 Mos 20:12 att han inte litade på och lydde Gud i allt i samband med undret när det kom vatten ur klippan vid Kadesh. En förklaring kan också vara att ledarskap utövas med vissa uppgifter och under vissa tider. Mose uppdrag vara att föra folket ut ur slaveriet, men sedan var det Josua som fick uppdraget att föra folket in i landet (5 Mos 31:4-8, 14-15).

Veckans tanke

Mose ser och förstår när hans uppdrag är färdigt och när det är dags att släppa taget och bemyndiga en annan person (Josua) att agera. Det är en viktig tanke också i våra liv. Att se och lyssna in vad som är vårt uppdrag och var våra gränser går. Vårt liv handlar också om att hitta ”Josua” personer som vi kan delegera till och samarbeta med.

Veckans bön

Gud, hjälp mig att se vad som är mitt uppdrag och kallelse och hjälp mig att se vad jag inte ska göra. Hjälp mig att släppa taget. Amen

16 april 5 Mos 30:11-20

17 april 5 Mos 31:1-18

18 april 5 Mos 31:19-30

19 april 5 Mos 32:1-14

20 april 5 Mos 32:15-30

21 april 5 Mos 32:31-44

22 april 5 Mos 32:45, 34:1-12

Vecka 17

Josuas bok är berättelsen om hur landet tas i besittning (se karta i slutet av häftet). Den är alltså en bekräftelse av Guds löfte. Josuas bok är en strids- och segerbok. Boken kan indelas i tre huvuddelar: Israels intåg i löfteslandet (kap 1-5), landets erövring (kap 6-12) och landets fördelning (kap 13-24).

Josuaboken är Bibelns starkaste budskap om att Gud ger sitt folk seger över varje fiende, när de tror på Honom och lyder Honom. Före sin död utsåg Mose Josua till folkets nye ledare och boken beskriver hur israeliterna, anförda av den då 70-årige Josua, går över floden Jordan och börjar erövringen med att inta staden Jeriko.

Namnet Josua betyder Herren frälser/räddar och återges på grekiska med Iesous d v s Jesus.

Veckans tanke

Gud ger sitt folk seger över varje fiende, när de tror på Honom och lyder Honom. Nya testamentet och särskilt påskens budskap visar att Jesu seger på korset ger oss hopp om seger över alla onda makter; synden, döden och den onde.

Pröva att lära dig följande ord utantill denna vecka: Var tapper och stark! Låt dig inte skrämmas, bli inte förskräckt! Herren din Gud är med dig i allt vad du gör (Jos 1:9) Vad händer inom dig när orden blir dina?

Veckans bön

Jesus, Guds son, du ljus i mitt inre, låt inte mörkret få tala till min själ. Öppna mig för din kärlek och frid. Amen

23 april Josua 1:1-9

24 april Josua 1:10-18

25 april Josua 2:1-7

26 april Josua 2:8-24

27 april Josua 3:1-17

28 april Josua 4:1-8

29 april Josua 4:9-19

Vecka 18

Omskärelseriten hade inte praktiserats i öknen. I kap 5 får omskärelsen av den nya generationen, som föddes i öknen, vara ett bevis på förnyelsen av relationen mellan Gud och hans folk. Kapitel 6 ger oss den märkliga berättelsen om hur folket erövrar Jeriko med psykologisk och andlig krigföring. I samband med segern över Jeriko hade folket fått veta att allt krigsbyte skulle föras till Herrens skattkammare (6:18-19). Detta blev ett test på om folket kunde stå emot frestelsen att ta krigsbyte för egen del. En person, Akan, föll för frestelsen och det ledde till att hela folkets krigsförmåga försvagades och att de led ett nederlag i Aj (7:1-5). Med lottkastning inför Herrens ansikte avslöjas Akan (7:16-26) som stenas.

Veckans tanke

Det finns kraft i bönen. Jerikos murar föll genom tyst bön under sex dagar och på den sjunde dagen genom ett härskri. Vilka murar behöver du ”be att de ska falla ner”? Ge inte upp, det kan ta tid. Lita på att Gud verkar i bönen. Kanske är det dags för dig att göra bönevandringar ensam eller tillsammans i en grupp?

Veckans bön

Gud, låt mig få se mer av bönens kraft i mitt liv. Gud, led mig och ge mig uthållighet i bönen. Amen

30 april Josua 4:20-5:1

1 maj Josua 5:2-12

2 maj Josua 5:13-15

3 maj Josua 6:1-14

4 maj Josua 6:15-27

5 maj Josua 7:1-15

6 maj Josua 7:16-26

Vecka 19

Erövringskriget fortsätter med staden Aj, men stoppas upp genom att folket låter sig luras av de listiga givoniterna. Detta får efterverkningar långt fram i historien eftersom folket därmed måste tolerera att ha dem i sin närhet (Jos 9 jämför med 2 Sam 21:1-9). Vidare besegras fem kungar som styr Jerusalem, Hebron, Jarmut, Lakish och Eglon.

Veckans tanke

Var inte rädd, föll inte modet (Jos 8:1)! Gud är obrottsligt lojal med sina bundsförvanter och han är en närvarande rådgivare (Jos 9:14), om man vänder sig till honom.

Veckans bön

Gode Gud, visa mig ditt ansikte i Jesus Kristus, när jag brottas med dessa våldsamma berättelser. Amen

7 maj Josua 8:1-17

8 maj Josua 8:18-29

9 maj Josua 8:30-35

10 maj Josua 9:1-15

11 maj Josua 9:16-27

12 maj Josua 10:1-14

13 maj Josua 10:15-27

Vecka 20

I kapitel 10-12 ser vi att Josua och folket är framgångsrika i sina fälttåg. De intar stad efter stad och landområde efter landområde. I det här skedet är Israel effektiva och brutala i sin krigskonst. Men tiden går och när Josua är gammal återstår fortfarande stora områden som inte är erövrade (13:1). Det blir också tydligt när landet ska fördelas (kap 13-21) att de främmande folken delvis finns kvar. Synden och olydnaden mot Gud gör att de inte kan leva fullt ut i det som Gud lovat.

Veckans tanke

På grund av synd och olydnad lyckades folket inte fördriva fienden helt och hållet. Så är det också i våra liv. Tack vara Guds nåd och godhet får vi uppleva seger över ”makter och fiender” i våra liv men i detta livet kommer vi alltid att få dras med misslyckanden och att det finns kompromisser kvar i våra liv. Vad gör det med dig? Hur hanterar du det?

Veckans bön

Gud, hjälp mig att leva i och av dina löften. Ge mig kraft att driva ut de inre ”fiender” som bryter ner mitt liv och hjälp mig att inte döma mig själv för hårt, när jag inser att ljumhet och kompromisser alltid kommer att vara en del av mitt liv. Amen

14 maj Josua 10:28-43

15 maj Josua 11:1-15

16 maj Josua 11:16-23

17 maj Josua 12:1-23

18 maj Josua 23:1-10

19 maj Josua 23:11-16

20 maj Josua 24:1-13

Vecka 21

I kapitel 23 – 24 är det dags för Josua att hålla sitt avskedstal. Budskapet är i stort sett det samma som Moses. Han påminner om att folket har fått se och fått uppleva Guds trofasthet och omsorg gång på gång, år efter år. Enda sättet för dem att leva kvar i Guds välsignelse, är att hålla förbundet, lyda Gud i allt och absolut inte tillbe andra gudar. Folket lovar att göra detta (24:16-18) men svagheten och synden lyfts också fram; ”Ni förmår inte att tjäna Herren” (24:19). Josua dör 110 år gammal. Översteprästen Elaser, Arons son, dör också och ersätts med sonen Pinechas.

Veckans tanke

På sett och vis kan de avslutande orden i Josua bok (24: 19-28) verka nedslående. Josua påminner om att folket inte

kommer att klara av att leva helhjärtat för Gud i längden, trots att de lovar det med stor kraft. Men budskapet är också hoppningivande eftersom det pekar framåt mot vårt behov av Kristus. Josua bok avslutas med att det sluts ett nytt förbund och tecknet på det är en stor sten. Denna sten skulle vittna om förbundet mellan folket och Gud. Från Nya testamentet vet vi att Kristus är klippan och hörnstenen som församlingen och våra liv vilar på (Matt 16:18, Ef 2:20, 1 Petr 2:4-9).

Veckans bön

Jesus Kristus, du är klippan som vi får bygga våra liv på. Hjälp mig att stå fast på dina löften och ditt ord (se Matt 7: 24-27). Amen

21 maj Josua 24:14-24

22 maj Josua 24:25-33

Snabbspårets fortsättning

Sommaren kan vara ett bra tillfälle att på egen hand fortsätta att läsa de texter i Gamla testamentet som kronologiskt för den historiska handlingen framåt. Så här ser Snabbspårets fortsättning ut:

Domarboken

Domarboken beskriver tiden från Josua död ca 1220 f Kr till ca 1050 f Kr. Det är ett mörkt kapitel i Israels historia som kännetecknas av oro, splittring, krig, avgudadyrkan och förfall, även om det också finns ljusglimtar.

1-2 Samuelsböckerna

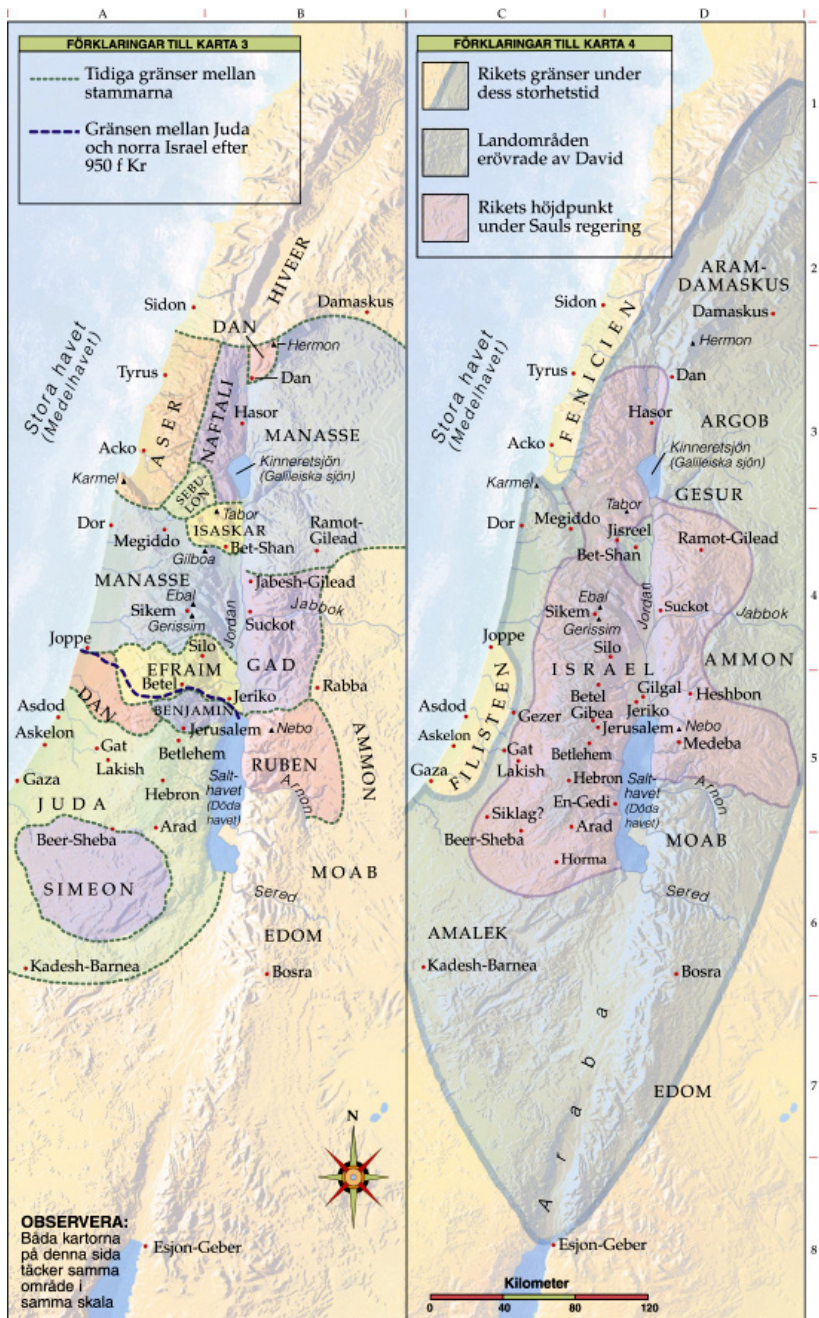
Boken börjar med profeten Samuels födelse och sedan ägnas stort utrymme åt Israels första kung Saul och därefter förföljelsen av David. 1:a Samuelsboken slutar med Sauls död. I 2:a Samuelsboken beskrivs kung Davids långa regeringstid.

1-2 Kungaböckerna

Här beskrivs bland annat hur Davids son Salomo blir kung och hur templet byggs. I 1-2 Kungaböckerna finns också de inspirerande berättelserna om profeterna Elia och Elisha. 2:a Kungaboken beskriver slutligen två stora katastrofer som Israels folk gick igenom. Riket splittrades efter Salomos död i två delar; Israel – det norra riket och Juda – det södra riket. Det norra riket faller och folket förs bort i fångenskap till Assyrien (år 722 f Kr). Boken slutar med att även det södra riket faller och Jerusalem förstörs och folket deporteras till Babylonien (år 587 f Kr).

Esra och Nehemja

Esra och Nehemja beskriver ungefär tidsperioden 538 – 433 f Kr. Under den tiden återkommer en del av folket från Babylonien. Jerusalems mur och templet byggs upp igen.

Uppdelningen av landet mellan de tolv stammarna

